

Tala P. M. Dams á tingi 1. august 1950.

## UPPSØGNIN TIL LANDSSTÝRIÐ

Eg havi haft ta æru at umboda javnaðarflokkinn í stjórnarmálum undir krignum og til landsstýrið varð sett. Havi verið flokksins talsmaður undir skapanini og viðgerðini av teirri nýggju stýris-skipanini. Hugsu ikki, at eg gangi nøkrum ov nær, um eg sigi, at at tað eru javnaðarflokksins uppskot og tankar, ið ein meirluti saman við Dönum at enda samdust um og samtyktu á lögtingi og á ríkisdegi.

Sum teir veruligu fedrar til stýrisskipanina nýggju, hildu javnaðarmenn seg skulda at vera við til at mynda tað fyrsta landsstýrið.

Javnaðarflokkurin, gamla sjálvstýrið og sambandsflokkurin gingu so í samráðing um myndan av landsstýrinum og samdust um,

at meðan sambandið skuldi fáa lögmannin og harvið leiðsluna í landsstýrinum, skuldi javnaðar- og sjálvstýrisbólkurin fáa lögtingsformannin og leiðsluna á tingi.

Harnæst undirskrivaðu flokkarnir við A. Samuelsen, lögmanni, Johan Poulsen lögtingsmanni, fyri sambandsflokkinn, Louis Zachariasen, landsstýrismanni, fyri sjálvstýrið og mær fyri javnaðarflokkinn ein arbeidssáttmála við 15 punktum og sum byrjaði soleiðis:

»Undirskrivaðu Sambandsflokkur, Føroya javnaðarflokkur og Sjálvstýrisflokkur eru vorðnir samdir um at seta landsstýrið við A. Samuelsen, lögtingsmanni, sum lögmanni, og at vit í fyrstu syftu binda okkum til sum minsta mál at arbeiða fyri...«

Hesi 15 punktini viðvíktu:

1) Gera ta socialu forsorgina í Føroyum eingóða og í Danmørk.

2) Fremja ta mikið umrøddu heildarætlan fyri sjúkrahús-

bygging í Føroyum.

3) Statsstudning og bilig og langfreistað lán til havnabygging í Føroyum.

4) Skipa fyri at húsabyggingin í Føroyum verður eins væl fíggað og lætt at fáa í lag sum í Danmørk.

5) Langfreistað og bilig statslán til ravmagnan av Føroyum.

6) Státsstudning og bilig statslán til bygging av kostskúla og studentaskúla við umskipan av okkara hægri skúlaskapi.

7) Inn og útflutning sum sermál.

8) Skipan av valutaviðurskiftun og sterlingbólka spurninginum.

9) Skjóta loysing av telefon- og flúgvísambandinum við útheimin.

10) Keypt av Landmandsbankens partapeningi í Føroya Banka og broytan av bankaskipanini.

11) Industrialiseran av fiskivinnuni og styrkjan av øllum føroyskum ídnaði.

12) Arbeiða fyri at fáa tey størst möguligu rættindi í Grønlandi, harundir útbyggjan av havnaviðurskiftum, skipasmiðju, oljutangum o. t.

13) Gjøgnumsförin av plánum um Suðurhavshvalaveiðu við byrjan í Føroyum og möguliga eisini í Grønlandi.

14) Oljubryggjan í Söldafirði verður at byggja sum samtykt av tinginum, og spurningurin um einkar flytan av olju verður skjótast gjørligt nærri at seta í verk (orðrætt úr sáttmálanum.)

15) Nýggja og betri lønskipan fyri fólkaskúlalærarnar í Føroyum.

Í treysti til at flokkarnir fóru at kenna seg bundnar av undirskriftum teirra oddamanna, segði eg við myndanina av landsstýrinum frá stórum vónum um eitt gróðraríkt samarbeiði, og eggav lögmanni mítt álitistreysti. Menn tað gekk tesverri ikki

long tíð, til sambandsflokkurin breyt undirskrift A. Samuelsen, lögmanns, og Jóhann Poulsens, lögtingsmanns og lærara, við at ganga saman við fólkaflokkinum í at fella oljumálið.

Mær tykir sum hetta grima brot av orði sínum og avtalu eins og lamdi allar moralsku aftringar í sambandinum yvir fyri socialistunum — teim treytum, sum socialistarnir settu fyri at standa aftanfyrir landsstýrið undir sambandsflokksins leiðslu. Sambandsmenn ikki einans brásteðgaðu við at leggja orku sína á at fremja mong av teimum nevndu sáttmálapunktunum, men tóku upp eitt systematisk arbeiði fyri at troðka javnaðarmenn burtur frá leiðsluni í nevndum og á tingi.

Eg kann taka fram nøkur dømi:

William Smith var formaður í fiskivinnunevndini. Sambandið rak hann burtur og setti Poul Niclasen í staðin.

Í telefonnevndini valdisambandið heldur fólkaflokksmannin Hákun Djurhuus enn ein socialist til formann.

Í fíggarnevndini varð eg avsettur sum formaður og sambandsmaðurin Johann Poulsen settur í staðin.

Í veganevndini varð javnaðar- og sjálvstýrisbólkamaðurin S. P. Zacariasen avsettur sum formaður og sambandsmaðurin Hans Iversen settur í staðin.

Í vørunevndini varð sambandið við til at seta fólkaflokksmannin Ellefsen sum formann aftaná Davidsen.

Í Oyrnafjallsnevndini var sambandið saman við fólkaflokkinum at seta fólkaflokksmannin Hákun Djurhuus sum formann í staðin fyri meg.

Í búnaðarráðnum hava sambandsmenn í landsstýrinum gingið frekligast móti avtalu og teim